

Byzantina Symmeikta

Vol 1 (1966)

SYMMEIKTA 1

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Σ Υ Μ Μ Ε Ι Κ Τ Α

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1966

**Λανθάνον δίφυλλον τοῦ πατμιακοῦ κοντακαρίου
212**

Αθανάσιος Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

doi: [10.12681/byzsym.556](https://doi.org/10.12681/byzsym.556)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΚΟΜΙΝΗΣ Α. Δ. (1966). Λανθάνον δίφυλλον τοῦ πατμιακοῦ κοντακαρίου 212. *Byzantina Symmeikta*, 1, 125–136.
<https://doi.org/10.12681/byzsym.556>

ΛΑΝΘΑΝΟΝ ΔΙΦΥΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΜΙΑΚΟΥ ΚΟΝΤΑΚΑΡΙΟΥ 212

Ἡ ἀπὸ πενταετίας ἐνασχόλησις ἡμῶν μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν Πατμιακῶν κωδίκων¹ μᾶς ἔπεισε περὶ δύο κυρίως πραγμάτων: α) ὅτι ἡ ἐλπίς ἀνευρέσεως νέων κωδίκων ἢ νέων κειμένων εἰς παλαιούς γνωστούς κώδικας² δὲν εἶναι ματαία καὶ β) ὅτι ἡ γνώμη καθ' ἣν οἱ παλαιότεροι μοναχοὶ ἐπεδείκνυν ἀδιαφορίαν διὰ τοὺς κώδικας ἢ τὰ ἔγγραφα εἶναι μᾶλλον ὑπερβολικὴ³.

Οὕτω κατὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1964 ἀποστολὴν τοῦ K.B.E. εἰς Πάτμον ἔσχομεν τὴν χαράν, παραλλήλως πρὸς τὴν κυρίαν ἐργασίαν, νὰ περιγράψωμεν διὰ βραχέων περὶ τοὺς ἐνενήκοντα νέους κώδικας, τοὺς ὁποίους ἐν τῇ στοργῇ των οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἱ. Μονῆς, ἰδίᾳ δὲ ὁ προηγούμενος π. Μελέτιος, περισυνέλεξαν ἐξ ἰδιωτῶν καὶ οὕτω διησφάλισαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κινδύνου τῆς ἐξ ἀκηδίας καταστροφῆς ἢ τῆς ἀπεμπολήσεώς των⁴.

Εἷς τινὰ λοιπὸν χαρτῶν κώδικα τοῦ ις' αἰῶνος⁵, ἐκ τῶν νέων προσκτήσεων τῆς Ἱ. Μονῆς, περιέχοντα ἐν ἄλλοις καὶ ἔργα τοῦ Νικολάου Μεθώ-

1. Πρβλ. Ἐπετηρὶς B.I.E. 3 (1961), Ἀθῆναι 1962, σελ. 83 κέ. — 4 (1962), Ἀθῆναι 1963, σελ. 65 κέ. — 5 (1963), Ἀθῆναι 1964, σελ. 71 κέ. — 6 (1964), Ἀθῆναι 1965, σελ. 75 κέ.

2. Περὶ τούτου βλ. τὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος τόμου δημοσιεύματα: Ἀ θ α ν α σ ί ο υ Δ. Κ ο μ ί ν η, Ὁ νέος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾷ Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (Μέθοδος καὶ προβλήματα), σελ. 17-34. — Τ ο ῦ α ὕ τ ο ῦ, Σακελίω-νος παραλειπόμενα (Συμβολὴ πρώτη), σελ. 35-75.

3. Ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι μᾶλλον ἀπίθανον, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Πάτμον, μαρτυρεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ παλαιοὶ κώδικες οὐ μόνον διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς των μὲ τὴν ἀάροδον τῶν αἰῶνων ηὐξήθη σημαντικῶς ἀντὶ νὰ μειωθῇ, ὡς θὰ ἀνεμένετο.

4. Ἐκτὸς τῶν κωδίκων τούτων, τῶν ὁποίων σύντομον περιγραφὴν βλ. ἐν Ἐπετηρίδι B.I.E. 6 (1964), Ἀθῆναι 1965, σελ. 77 κέ., ὑπάρχουν καὶ πολλὰ μαθηματάρια προερχόμενα ἐκ τῆς Πατμιάδος Σχολῆς. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται καὶ τινες κώδικες χρησιμοποιηθέντες προφανῶς παλαιότερον ὑπὸ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς καὶ ἀσφαλισθέντες ἔκτοτε μετὰ τῶν μαθηματάρων ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κιβωτίου. Τῶν κωδίκων τούτων δὲν ἔχει γίνεи εἰσέτι λεπτομερὲς ἐξέτασις, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ποῖοι ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἤδη περιγραφῇ καὶ ποῖοι εἶναι τελείως ἀκατάγραφοι.

5. Εἰς τὸν κώδικα τοῦτον ἐδόθη προχείρως ὁ ἀριθμὸς 949, τῶν νέων κωδίκων ἀριθμηθέντων προσωρινῶς ἀπὸ 901 κέ. Τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον ἐτοποθετήθη εἰς τὸ τέλος τοῦ 212 κώδικος, ὅπου εἶναι καὶ ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ θέσις.

νης, παρατηρήσαμεν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι εἶχε χρησιμοποιηθῇ ὡς πρόχειρον ἐξώφυλλον ἐν περγαμηνὸν δίφυλλον, τοῦ ὁποῦ ἡ γραφή ἐνεθύμιζε τὸν γνωστὸν γραφέα τῶν Πατμιακῶν Κοντακαρίων 212 καὶ 213. Πράγματι δὲ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ περιεχομένου διεπιστώθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ διφύλλου ἀποσπασθέντος ἐκ τινος τετραδίου τοῦ κώδικος 212.

Οἱ ὑπ' ἀριθ. 212 καὶ 213 Πατμιακοὶ κώδικες ἀποτελοῦν μίαν ἐνότητα, εἶναι δὲ οἱ σημαντικώτεροι πάντων τῶν γνωστῶν Κοντακαρίων¹. Γραφέντες ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἶχον ὡς σκοπὸν νὰ καλύψουν ὕμνολογικῶς τὸ ἑορτολόγιον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Οὕτως ὁ 212 περιέχει ὕμνους εἰς τὰς ἀκινήτους ἑορτάς ἀπὸ α' Σεπτεμβρίου μέχρι λα' Αὐγούστου, ἐνῶ ὁ 213 περιέχει ὕμνους εἰς πάσας τὰς κινήτας ἑορτάς, τῆς περιόδου δηλαδὴ τῆς καλυπτομένης ὑπὸ τοῦ *Τριωδίου* καὶ τοῦ *Πεντηκοσταρίου*².

Οἱ κώδικες οὗτοι ὑποστάντες τὴν ἐκ τοῦ χρόνου (ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῆς χρήσεως) φθοράν³ δὲν σώζονται σήμερον ἀκέραιοι.

Ἐνταῦθα θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ὁ ὑπ' ἀριθ. 212 ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον, τοῦ ὁποῦ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τὴν ἀρχικὴν ἐν τῷ κώδικι θέσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περιεχομένου του καὶ νὰ συναγάγωμεν γενικώτερα συμπεράσματα περὶ τε τοῦ κώδικος καὶ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ.

Ὁ κώδιξ εἶναι ἔργον τῶν ἀρχῶν τοῦ ια' αἰῶνος, εἶναι περγαμηνὸς καὶ ἔχει τὰς ἐξῆς διαστάσεις: 0,260 (-0,265) × 0,190 (-0,200). σύγκειται ἐκ φύλλων 288, ἐκάστη δὲ σελὶς ἔχει 31 στίχους.

Ἐκ τινος σημειώσεως ἀναγραφείσης ἐπὶ τοῦ χαρτῶου παραφύλλου τῆς ἀρχῆς τοῦ κώδικος 212 μαρτυροῦμεν ὅτι οὗτος ἐσταχθῇ διὰ τελευταίαν φο-

1. Πρβλ. K. Krumbacher, *Umarbeitungen bei Romanos*, Sitzungsberichte der philos.-philol. und der histor. Klasse der k. Bayer. Akad. d. Wiss., München 1899, σελ. 4 καὶ 41.— N. B. Τωμαδάκης, *Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία καὶ Ποίησις* (ἢτοι *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν*, τόμ. Β', ἔκδοσις Γ') Ἀθῆναι 1965, σελ. 174-176 κ.ἄ.

2. Ἐκτενὴς περιγραφή τούτων, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των κυρίως, ἐγένετο ὑπὸ τῶν Μ. Ναουμίδου καὶ Π. Νικολοπούλου, *Τὰ Κοντακάρια τῆς Πάτμου* (κώδικες 212 καὶ 213 ια' αἰῶνος), (Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ὕμνοι, τόμ. Β'), Ἀθῆναι 1954.

3. Τὸ πρόβλημα ἂν τὰ Κοντακάρια ἦσαν ἀπλᾶ Ἀνθολόγια ἢ ἂν συνετάχθησαν διὰ λειτουργικὴν χρῆσιν ἀπασχολεῖ τοὺς περιγράψαντας αὐτά, τὰ συμπεράσματά των ὁμῶς δὲν εὐρίσκουν συμφώνους πάντας τοὺς ἀσχοληθέντας περὶ αὐτά. Πρβλ. N. B. Τωμαδάκης, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 58-59, 97-101.— N. Λιβαδάρα, *Περὶ τὰ προβλήματα τῶν Πατμιακῶν Κοντακαρίων*, ΕΕΒΣ 24 (1954), σελ. 337-350.— Τοῦ αὐτοῦ, *Über die Randnotizen der Kontakaria von Patmos*, ΕΕΒΣ 33 (1964), σελ. 17-47.— P. Maas-C. A. Trypanis, *Sancti Romani Melodi Cantica, (Cantica Genuina)*, Ὁξφόρδη 1963, σελ. XXVI.

ρὰν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ βιβλιοδέτου τῆς Μονῆς ἱερομονάχου Νικηφόρου Ἀσημίνῃ τὸ ἔτος 1829¹. Κατὰ ταῦτα ἡ ἔκπτωσης τῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους φύλλων ἢ τετραδίων τοῦ κώδικος χρονολογεῖται πρὸ τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας², ἡ δὲ μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν ἀνεύρεσις μικροῦ τμήματος αὐτοῦ ἀποκτᾷ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ ἐνισχύει τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον εἶναι δυνατὴ ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἄλλων σπαραγμάτων εἴτε τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικος εἴτε καὶ ἄλλων ἀκόμῃ³.

Σήμερα, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὁ κῶδιξ εἶναι ἀκέφαλος καὶ κολοβός. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔχουν ἐκπέσει ἐπτὰ ὁλόκληρα τετράδια, ἥτοι πενήτηντα ἑξ φύλλα⁴, ἅτινα περιεῖχον τοὺς ὕμνους ὁλοκλήρου τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τῶν πρώτων ἑξ ἡμερῶν τοῦ Ὀκτωβρίου. Τὸ φ. 1 ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ΚΑ' οἴκου τοῦ εἰς τοὺς ἀγίους Σέργιον καὶ Βάκχον ὕμνου, ἀγίων ἐορταζομένων τὴν ζ' Ὀκτωβρίου.

Ἐκ τοῦ τέλους τοῦ Κοντακαρίου ἦτο ἀγνωστον πόσα τετράδια εἶχον ἐκπέσει. Τοῦτο ὡς ἔχει σήμερα περατοῦται εἰς τὸ ΜΓ' τετράδιον, τὸ δὲ τελευταῖον φύλλον αὐτοῦ (288^v) λήγει μὲ φράσιν ἐκ τοῦ Α' οἴκου τοῦ δευτέρου εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος (ζ' Αὐγούστου) ὕμνου. Κατὰ ταῦτα τὰ ἐκ τοῦ τέλους ἐκπεσόντα τετράδια περιεῖχον ὕμνους ἀναφερομένους εἰς τοὺς ἀγίους, ὧν ἡ μνήμη τελεῖται ἀπὸ ζ' Αὐγούστου μέχρι λα' Αὐγούστου.

Τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον εἶναι λίαν διαφωτιστικὸν ἐν προκειμένῳ. Ἐπὶ τῆς κάτω δεξιᾷ ὥας τῆς ὀπισθίας ὀψεως τοῦ δευτέρου φύλλου ὑπάρχει ἡ ἐνδειξις τοῦ τετραδίου ΜΤ' ⁵. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἐν λόγῳ φύλλον εἶναι τὸ 8ον τοῦ ἀπολεσθέντος τετραδίου, δηλαδὴ τὸ τελευταῖον, τὸ δὲ ἕτερον εἶναι τὸ 1ον, κατὰ τὴν γνωστὴν διάταξιν τῶν φύλλων ἐν τοῖς τετραδίοις 1 - 8, 2 - 7, 3 - 6 καὶ 4 - 5. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι μετὰ τὸ ΜΓ' τετράδιον τοῦ κώδικος ἐξέπεσαν τοῦλάχιστον τρία ἀκόμῃ τετράδια ἥτοι τὰ ΜΔ', ΜΕ' καὶ ΜΤ'. Ἐπειδὴ δέ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, τὸ δεύτερον φύλλον τοῦ ἀνευρεθέντος διφύλλου (ἥτοι τὸ 8ον τοῦ τετραδίου ΜΤ') περατοῦται εἰς τὸν ΙΒ'

1. Ὁ Νικηφόρος Ἀσημίνης ἔγραφεν ἐπὶ τοῦ πρώτου παραφύλλου τῶν κωδίκων τοὺς ὁποίους ἐστάχωνε στερεότυπον σημείωσιν παραλλάσσουσιν ἐνίοτε ἐλαφρῶς ἀπὸ κώδικος εἰς κώδικα. Ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἡ σημείωσις ἔχει οὕτω: 1829. Ἀνεκαινίσθη ἡ παροῦσα βίβλος παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις | κυρ Νικηφόρου Ἀσημίνῃ μνησθείη | Κύριος ὁ Θεὸς τῶν γονέων αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ | βασιλείᾳ τῇ ἐν οὐρανοῖς.

2. Σημειωτέον ὅτι ἔκπτωσης τετραδίων μετὰ τὴν στάχωσιν Ἀσημίνῃ ἀποκλείεται ἐντελῶς, διότι οἱ ὑπ' αὐτοῦ σταχωθέντες κώδικες διατηροῦνται ἄριστα καὶ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος ἀφίνουν ἀμφιβολίαν.

3. Σπαραγμάτα κωδίκων ὑπάρχουν ἀκόμῃ πολλά. Ταῦτα συνεκεντρώθησαν ἤδη εἰς εἰδικούς φακέλους, πλὴν ὅμως δὲν ἐπεχειρήθη εἰσέτι ἡ ταύτισις των.

4. Ὡς εἶναι δυνατόν νὰ εἰκάζωμεν ἐκ τῶν ἐνδείξεων τῶν σφριζομένων τετραδίων.

5. Διακρίνονται ἐπίσης σαφῇ ἔχῃ τῆς αὐτῆς ἀριθμήσεως ΜΤ' καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω δεξιᾷ ὥας τοῦ πρώτου φύλλου.

οἶκον τοῦ εἰς τὴν κατάθεσιν τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου, δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν μετὰ τινος ἀκριβείας ὅτι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ κώδικος ὑπῆρχεν εἰσέτι ἐν πλήρῃ ἢ ἐλλιπὲς τετράδιον¹. ἦτοι τὰ τετράδια τοῦ κώδικος ἦσαν ἐν συνόλῳ τεσσαράκοντα ἑπτὰ.

Δοθέντος δὲ ὅτι ὁ κώδιξ 212 εἶναι Ἀνθολόγιον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν περιέχει ὕμνους ὁλοκλήρους εἰς πάντας ἀνεξαίρετως τοὺς ἀγίους, ἀλλὰ κατ' ἐπιλογὴν εἰς τοὺς κυριωτέρους ἐξ αὐτῶν, ἄλλοτε ὁλοκλήρους καὶ ἄλλοτε μόνον τὸ προοίμιον καὶ ἓνα, δύο ἢ τρεῖς οἴκους, φυσικὸν εἶναι καὶ εἰς τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον νὰ παρατηρῇται ἡ αὐτὴ ἀναλογία. Οὕτως οἱ σφωζόμενοι ὕμνοι ἀκέραιοι ἢ ἐλλιπεῖς ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας : ιθ', κ', κβ', κε' καὶ λα' Αὐγούστου. Κατανέμονται δὲ ἀνὰ ἕκαστον φύλλον ὡς ἀκολουθῶς : Τὸ π ρ ὤ τ ο ν φ ύ λ λ ο ν περιέχει τοὺς ὕμνους τῶν ἡμερῶν ιθ', κ', κβ' καὶ κε' Αὐγούστου, τοῦ ὕμνου τῆς ἡμέρας ταύτης διακοπτομένου εἰς τὸν Α' οἶκον. Τὸ δὲ δ ε ύ τ ε ρ ο ν φ ύ λ λ ο ν περιέχει τμήμα μόνον ἐκ τοῦ ὁλοκλήρου ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Β' οἴκου καὶ περατούμενον εἰς τὸ μέσον τοῦ ΙΒ' οἴκου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι τὰ ἀπολεσθέντα ἐξ φύλλα τοῦ τετραδίου ΜΣ' (ἦτοι τὰ 2ον, 3ον, 4ον, 5ον, 6ον καὶ 7ον) περιεῖχον ὕμνους τῶν ἡμερῶν κε' ἕως λα' Αὐγούστου. Τὰ δὲ δύο προηγούμενα τετράδια ΜΔ' καὶ ΜΕ' περιελάμβανον ὕμνους τῶν ἡμερῶν ἀπὸ ς' ἕως ιη' Αὐγούστου.

Ἐκ στατιστικῆς μελέτης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναλογούντων ὕμνων ἀκεραίων ἢ ἐλλιπῶν εἰς ἕκαστον τετράδιον τοῦ κώδικος καὶ εἰς ἕκαστην ἡμέραν καὶ ἐκ παραλλήλου μελέτης τῶν λοιπῶν γνωστῶν Κοντακαρίων συμπεραίνομεν ὅτι : Εἰς ἕκαστον τετράδιον τοῦ κώδικος ἀντιστοιχοῦν θεωρητικῶς ὀκτὼ περίπου ὕμνοι ἀκέραιοι ἢ ἐλλιπεῖς, ἄρα ἀνὰ εἰς ὕμνος περίπου εἰς ἕκαστον φύλλον². Κατὰ ταῦτα ἐκ μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ κώδικος ἀπωλέσθησαν μετὰ τῶν ἑπτὰ τετραδίων πεντήκοντα πέντε - πεντήκοντα ἑννέα ὕμνοι περίπου, ἐκ δὲ τοῦ τέλους περὶ τοὺς εἴκοσιν - εἴκοσι τρεῖς, ἐκτὸς τῶν ἀνευρεθέντων πέντε. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ τετράδια ΜΔ' καὶ ΜΕ' (ἦτοι δέκα ἐξ φύλλα) περιεῖχον ὕμνους δώδεκα ἡμερῶν (ἀπὸ ς' - ιη' Αὐγούστου), ἐνῶ κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμοὺς ἔπρεπε κατὰ μέσον ὅρον οἱ ὕμνοι νὰ ἦσαν δέκα ἐξ - δέκα ὀκτὼ, καὶ ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡμέραι τινὲς ἀπὸ τῆς ς' μέχρι τῆς ιη' Αὐγούστου δὲν θὰ εἶχον ὕμνους (πρβλ. ἀνωτ. ὅπου ἐλλείπουν οἱ ὕμνοι τῶν ἡμε-

1. Δύο φύλλα θὰ ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὸ ὑπόλοιπον κείμενον τοῦ ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου. Εἰς ἣν δὲ περίπτωσιν ὑπῆρχε καὶ ἕτερος ὕμνος εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν ἢ καὶ σημείωσις τοῦ ἀντιγραφέως ἢ τι τοιοῦτον, πάλιν δὲν θὰ ἀπηγεῖτο ἕκτασις μεγαλύτερα τοῦ ἐνὸς τετραδίου.

2. Οἱ σφωζόμενοι ὕμνοι εἰς τὰ 288 φύλλα τοῦ κώδικος εἶναι 305.

ρῶν κα', κγ' καὶ κδ' Αὐγούστου) ἄλλαι δὲ θὰ εἶχον μόνον τὸ προοίμιον καὶ τὸν Α' οἶκον, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὰ ἀπολεσθέντα ταῦτα τετράδια θὰ περιείχοντο τοῦλάχιστον τέσσαρες - πέντε ἀκέραιοι ὕμνοι. Οἱ ὕμνοι οὗτοι θὰ ἦσαν ἀσφαλῶς μὲν ὁ δεύτερος καὶ ἐνδεχομένως καὶ τρίτος τῆς Μεταμορφώσεως, πιθανώτατα δὲ δύο ἢ τρεῖς εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Κατωτέρω παρέχομεν τὰ κείμενα τοῦ διφύλλου, κατὰ τὸν τύπον τῶν προγενεστέρων περιγραφῶν Κοντακαρίων, χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἐπιφέρωμεν διορθώσεις ἢ κριτικὰς παρατηρήσεις¹. Μεθ' ἑκαστον ὕμνον ἀκολουθοῦν σημειώσεις καὶ βιβλιογραφία.

Φύλλον πρῶτον

(Ἄνω ῥα: *Μηνὶ Αὐγούστῳ ιθ'*). *Κοντάκιον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου ἡγῆτος β'*· πρὸς τό· **Τὰ ἄνω ζητῶν**:

(*Προοίμιον*)

*Τὴν κλῆσιν, σοφέ· δι' ἔργων ἐβεβαίωσας·
μακάριος σύ· γενόμενος καὶ τίμιος·
ἀγαπήσας Κύριον·
καὶ τελέσας ἔργα παράδοξα·
καὶ οὐρανὸς νῦν κατόκησας·
πρ ε σ β ε ὕ ω ν ἀ π α ὕ σ τ ω ς ὕ π ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν.*

(*Οἶκος*)

Α'

*Πίστει ζεύσῃ καὶ θείῳ πόθῳ· τοῦ Χριστοῦ ὀρθοφρόνως· τὰ τοῦ κόσμου
τερπνά· ὡς σκύβαλα κατεπάτησας· διὰ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας· καὶ ποικί-
λων ἀγώνων καὶ πόνων, πάτερ· ὑπομονῆς· ὑποτάξας τὴν σάρκα τῷ πνεύματι·
καὶ οἶκος γέγονας, μάκαρ· τῆς Τριάδος παράδοξα θαύματα· ἀεὶ τελῶν προσευ-
χόμενος· καὶ ἀγγέλων δμόσκητος γέγονας· π ρ ε σ β ε ὕ ω ν (ἀ π α ὕ σ τ ω ς
ὕ π ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν).*

Τόσον τὸ προοίμιον ὅσον καὶ ὁ σφζόμενος οἶκος δὲν παραδίδονται ὑπὸ ἄλλων κωδίκων. Τὸ κείμενον αὐτῶν εἶναι ἀνέκδοτον, παρέμενε δὲ ἄγνωστον μέχρι τῆς σήμερον. Σημειοῦμεν ἰδιαιτέρως τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου Μακαρίου

1. Τηροῦμεν δηλαδὴ ἀκριβῶς τὴν στίξιν τοῦ χειρογράφου, ἥτις ὡς γνωστὸν χωρίζει τὸ κείμενον εἰς στίχους καὶ ἡμιστίχια, καὶ διορθοῦμεν σιωπηρῶς τὰ ἐλάχιστα ἄλλωστε ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

τὴν ιθ' Αὐγούστου, μαρτυρουμένην ἐπίσης καὶ ὑπὸ δύο συναξαριακῶν κωδίκων (τῶν N καὶ Ra), ἐνῶ ὑπὸ πάντων τῶν λοιπῶν κωδίκων αὕτη παραδίδεται τὴν α' Ἀπριλίου. (Πρβλ. H. Delehay, *Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Βρυξέλλαι 1902, στ. 909). Ἄλλαι μνημαὶ Μακαρίων γνωστὰ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἡ τῆς ια' Αὐγούστου (H. Delehay, ἐνθ. ἀνωτ., στ. 885), ἡ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ις' Αὐγούστου καὶ ἡ τοῦ ὁσιομάρτυρος Μακαρίου ιζ' Αὐγούστου (Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Ἀγιολόγιον..., Ἀθῆναι 1960, σελ. 284 - 285).

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Σαμονήλ· πρὸς τό· **Τὰ δνω ζητῶν** : ἦχος β'.

(Προοίμιον)

Φωτὶ θεουργῶ· ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν·
ἐκλάμπων σαφῶς· προλέγεις σὺ τὰ μέλλοντα·
Σαμονήλ θεόπνευστε·
ἐν προφήταις πρῶτος γενόμενος·
καὶ νῦν οἰκεῖς τὰ οὐράνια·
πρ ε σ β ε ὡ ν ἀ π (α ὕ σ τ ω ς ὑ π ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν).

(Οἶκος)

Α'

Πρῶτος ἐκ μήτρας καθηγιασθῆς· καὶ προφήτης ἐγένον· βασιλεύς τε
δομοῦ τὸν Ἰσραὴλ ἐνδικώτατα· κρίνων ἐννόμως καὶ ἐμβιβάζων· πρὸς ἐπί-
γνωσιν θεῖαν Θεοῦ τοῦ πάντων· καὶ ἐμπιπρῶν· ἀπολλύων ναοὺς τε καὶ ξάνα·
εἰδώλων, ἱερομάκαρ· Σαμονήλ, ἀξιάγαστε, πάντιμε· διὸ καὶ νῦν ἐμφανέ-
στατα· καθορᾶς τὴν Τριάδα τὴν ἄκτιστον· πρ ε σ β ε ὡ ν ἀ π α ὕ σ τ ω ς
ὑ π (ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν).

Καὶ τοῦ παρόντος ὕμνου τὸ προοίμιον καὶ ὁ οἶκος δὲν παραδίδονται ὑπὸ
ἄλλων κωδίκων, εἶναι δὲ κείμενα ἀνέκδοτα καὶ ἄγνωστα μέχρι σήμερον.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κβ'. Κοντάκιον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου· ἦχος
α'· πρὸς τό· **Χορὸς ἀγγελικός** :

(Προοίμιον)

Τὴν κλῆσιν ἀγαθὴν· κεκτημένος, θεόφρον·
ἀνδρῶν τῶν πονηρῶν· ἀπεστράφης τὸ σέβας·
μὴ πτήξας τὰ βάσανα· Ἀγαθόνικε ἐνδοξε·
ὅθεν γέγονας· τῶν ἀγαθῶν κληρονόμος·
καὶ ἀπείληφας· σὺν τοῖς συνάθλοις ἀξίως·
τὸ ν ἄ φ θ α ρ τ ο ν σ τ έ φ α ν ο ν.

(Οἱκοι) Πρὸς τὸ *Τῇ Θεοτόκῳ* :

Α'

Τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον· καθικέτευσον· Ἀγαθόνικε πάνσεπτε· τοῦ ἀγαθῦναι τὴν κήκωσιν· τῆς ἐμῆς καρδίας· καὶ δωρήσασθαι λόγον μοι· τοῦ ἀξίως ὑμνῆσαι σου· τοὺς ἀγῶνας οὗς ἤθλησας· ὑπὲρ τῆς πίστεως· τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν· πῶς πανταχόθεν· περι|(φ. Α^v)εσκόπεις· οἷα ποιμὴν καὶ μάρτυς· καὶ τοὺς λύκους ἐκδιώκων· ἐποδήγεις σου τὴν ποίμνην· πρὸς γῆν τῆς ἀληθείας· βοῶν παρησίᾳ· ὡς πρόβατα ἐγνώσθημεν· σφαγῆς διὸ θνή-
ξωμεν· ἵνα κομισώμεθα· τὸ ν ἄ φ θ α ρ τ ο ν σ τ έ φ α ν ο ν.

Β'

Ὁλβον πατρῶν βδελυζόμενος· Ἀγαθόνικε· καὶ τὰ τούτων σεβάσματα· Θεῶ προσήχθης δι' αἵματος· βοῶν ὡς ὁ Παῦλος· τῆς ἀγάπης τοῦ κτίστου μου· οὐ χωρίσει με κίνδυνος· οὐ διωγμός οὐδὲ μάστιγες· διὸ μὴ μέλλετε· δικασταὶ πρὸς τὴν ἔτασιν· ἐγὼ γὰρ σπεύδω· παθεῖν προθύμως· ὑπὲρ τοῦ πα-
θόντος· ἐκουσίᾳ τῇ γνώμῃ· ἵν' ἡμᾶς ἀθανάτισας· ζωῆς τῆς αἰωνίου· δείξῃ κληρονόμους· τοὺς πίστει ἀναμέλποντας· Χριστῷ συσταυρούμεθα· ὅπως κο-
μισώμεθα· τ(ὸ ν ἄ φ θ α ρ τ ο ν σ τ έ φ α ν ο ν).

Γ'

Ὑχετο (sic) φθάσαι ὁ τύραννος· πρὸς τὴν μέλλουσαν· βασιλεύειν τῶν πόλεων· ὅπως κἀκεῖ ὁ πανένδοξος· καὶ στερεὸς ὀπλίτης· καταγγείλῃ τὸ ὄνο-
μα· τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν· ἀνδρειοφρόνως γὰρ ἤλεγξεν· τὴν ματαιό-
τητα· τῶν εἰδώλων καὶ ἄνοιαν· τῶν δικαζόντων· κράζων ἀπαύστως· ἐπίγνω-
τε καὶ γνῶτε· ὅτι εἷς Θεὸς ὑπάρχει· ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· τοῦτον προ-
σκυνοῦντες· σὺν νίῳ καὶ πνεύματι· τῷ ἁγίῳ κράζομεν· Τριάς ἁγία δόξα σοι·
ἐξ ἧς κομιζόμεθα· τὸ ν ἄ φ θ α ρ τ ο ν σ τ έ φ α ν ο ν.

Τὸν παρόντα ὕμνον μεθ' ἐνός, δύο ἢ καὶ τριῶν οἰκῶν παραδίδουν ἐπίσης καὶ τὰ ἐξῆς Κοντακάρια : Βατοπεδίου 1041, Λαύρας Γ 28, Μεσσήνης 157, Μόσχας Συνοδικῆς Βιβλιοθήκης 437, Σινᾶ 926 καὶ 927. Πρβλ. Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ ἔργα, Β' (ὑπὸ Μ. Νκουμίδου), ΕΕΒΣ 25 (1955), σελ. 232.— Ν. Λιβαδάρα, Κοντακάρια τοῦ Σινᾶ (Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ὕμνοι, τόμ. Γ'), Ἀθῆναι 1957, σελ. ρλζ', σπς' καὶ υνδ'.— Γέροντος Παντελεήμονος Λαυ-
ριώτου, Συμπληρωματικὸς κατάλογος χειρογράφων κωδίκων Ἱερᾶς Μο-
νῆς Μεγίστης Λαύρας, ΕΕΒΣ 28 (1958), σελ. 146. Περὶ τοῦ κώδικος τῆς Μόσχας βλ. Amfilochij (Sergievskij), Kondakarij v Grečeskom Podlinnike XII - XIII v. po Rukopisi Moskov. Sinod. Bibliot. N. 437, Μόσχα 1879, σελ. 133 - 134 καὶ 191).

Ἐκδόσεις: Τὸ προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος εὑρηνται ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Αὐγούστου· βλ. ἔκδ. Ρώμης 1902, σελ. 480. Τὸ προοίμιον μόνον καὶ παρὰ Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ'.

(Ἄνω ᾠα: *Μηνὶ Αὐγούστῳ κε'*). *Κοντάκιον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου ἐπισκόπου Κρήτης· ἤχος β'· πρὸς τό·* **Τὰ ἄνω ζητῶν** :

(Προοίμιον)

Τοῦ Παύλου δειχθείς· συνόμιλος, ἀπόστολε·
σὺν τούτῳ ἡμῶν· τὸν λόγον προκατήγγειλας·
τῆς ἐνθέου χάριτος·
μυστολέκτα τίτε παμμακάριστε·
διὰ τοῦτο βοῶμεν σοι·
μὴ παύσῃ πρὸς βέβαιον· ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

(Οἶκος)

Α'

Τὸν ἐπὶ γῆς· ὀφθέντα φωστῆρα· καταγγείλας ἐν κόσμῳ· τῆς αὐτοῦ ἀψευδοῦς· θεότητος ἐχρημάτισας· φίλος οἰκειὸς καὶ κληρονόμος· ὅθεν πίστει προσπίπτων σὲ ἱκετεύω· ὅπως ταῖς σαῖς· ἰκεσίαις παρὰ σὲ μοι ἔλλαμψιν· διώκων· τὴν ἀχλυῶδη· τῆς ψυχῆς μου σκοτόμαιναν | (ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ πρῶτον φύλλον).

Καὶ ὁ ὕμνος οὗτος παραδίδεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω κωδίκων, ἐπὶ πλεόν δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Γ 27 τῆς Λαύρας. Ἐκ τῶν κωδίκων τούτων ἄλλοι μὲν παρέχουν τὸ προοίμιον καὶ τὸν Α' οἶκον, ἄλλοι δὲ πλείονας τοῦ ἐνὸς οἴκου, πλὴν οὐχὶ τοὺς αὐτοὺς πάντες. Οὕτως ἐν συνόλῳ παραδίδονται πέντε οἴκοι. Πρβλ. Α m f i l o c h i j, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 134. — Σ ω φ ρ. Εὐστρατιάδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 232. — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ', σπς' - σπζ' καὶ υνδ'. — Γέροντος Παντελεήμονος Λαυριώτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135 καὶ 146.

Ἐκδόσεις: Μηναῖον Αὐγούστου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 498-499 (τὸ προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος). — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ' (μόνον τὸ προοίμιον).

Φύλλον δεύτερον

(Μηνὶ τῷ αὐτῷ λα'. Εἰς τὴν κατάθεσιν τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἤχος β'· πρὸς τό· **Τὴν ἐν πρεσβείαις** :

(Προοίμιον)

Τὴν θεοδόχον γαστέρα σου, Θεοτόκε,
 περιλαβοῦσα ἡ ζώνη σου ἡ τιμία
 κράτος τῇ πόλει σου ἀπροσμάχητον
 καὶ θησαυρὸς ὑπάρχει τῶν ἀγαθῶν ἀνέκλειπτος,
 ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

(Οἴκοι)

Α'

Τίς γηγενῶν τὰ σὰ μεγαλεῖα...

Β'

Πάντα τὰ σὰ παράδοξα ὄντως... δυνά) ¹ | μεις πάσας· ἀοράτως τροποῦ-
 ται· σὺν τῇ ἐσθῇτι· ἅπερ ἀγνή· φυλακτῆριον ἔθου τῇ πόλει σου· θησαύρισμα
 δὲ τὸ θεῖον· ὥσπερ τείχει ἡμᾶς περιβάλλοντα· φρουροῦντα περιζωννύοντα·
 ἱαμάτων πηγὰς ἀναβλύζοντα· ἡ μόνη τεκοῦσα (ἀειπάρθενος).

Γ'

Νέμοις ἡμῖν· καθάπερ ἐκ κρήνης· τῆς ἀγίας σοροῦ σου· ἱαμάτων πη-
 γὰς· καὶ τρόπαια τοῖς ὑμνοῦσι σε· σὲ γὰρ ἐτύπου ἡ θεία πάλαι· κιβωτὸς τι-
 μωροῦσα· τοὺς ἐναντίους· καὶ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ χορηγοῦσα τὰ θαύματα·
 διὸ σε· νῦν ἐξαιτοῦμεν· περιζῶσαι ἡμᾶς ἐν τῇ ζώνῃ σου· ἰσχὺν καὶ κράτος
 ἀήττητον· κατ' ἐχθρῶν ἀπειθούντων τῷ κράτει σου· ἡ μόνη τεκοῦσα
 ἀειπάρθενος.

Δ'

Γένος βροτῶν· ὕμνεϊ σου τὸ κλέος· εὐφημοῦμεν δὲ μᾶλλον· οἱ τοῦ κλή-
 ρου τοῦ σοῦ· πανύμνητε σοῦ τὰ σύμβολα· τὴν ἱεράν σου καὶ παναγίαν· καὶ
 ἐσθῆτα καὶ ζώνην· δι' ὧν καθάπερ· ἀπὸ πυρός· πᾶν κακὸν ἀφ' ἡμῶν ἀπελαύ-
 νεται· δι' ὧν περ τὴν σωτηρίαν ἡ τιμῶσα σε πόλις πορίζεται· διὸ ἡμεῖς οἱ
 ἀνάξιοι· τῶν αἰτήσεων πέρας λαμβάνομεν· ἡ μόνη τεκοῦσα (ἀει-
 πάρθενος).

Ε'

Ἄδυτον φῶς· ἐκ σοῦ ἀνατεῖλαν· κατεφαίδρυνεν ὄντως· νοητὸν φωτι-
 σμόν· τοῦ σώματος τοῦ τιμίου σου· τὴν παναγίαν· καὶ θείαν ζώνην· καὶ καθάπερ

1. Ἡ συμπλήρωσις ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κώδικος τοῦ Τουρίνου κατὰ τὴν ἔκδο-
 σιν Pitra.

ἡλίου ἀδύτου φέγγος· νῦν φωτανγεῖ· ἐκ σοροῦ παναγίας ἰάματα· θαυμάτων πολλῶν τε πλήθη· δωρημάτων δὲ πάντων τῶν ἀγαθῶν· αὐτῆς τελοῦντες τὴν σήμερον· τὴν κατάρθωσιν πάντες ὑμνοῦμεν σε· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

Σ'

Ὁ οὐρανός· τὸν ἥλιον ἔχει· καταλάμποντα πᾶσιν· ἡ ἡμέρα τὸ φῶς· καὶ τοῦτο νῦξ διαδέχεται· ἡ δὲ σορός σου ἡ παναγία· θεοτόκε παρθένε, τὴν θείαν ζώνην· ὡς οὐρανόν· περιέχει τὸν κόσμον φωτίζουσα· ἦν πάντες· οἱ βασιλεῖς τε· θείῳ πόθῳ ἰδρύσαντο, πάλανγεν· τῇ πόλει σου φυλακτήριον· δι' αὐτῆς γὰρ αἰεὶ περισφύζεται· ἡ μόνη (τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Ζ'

Ὅντως οὐδεὶς· ἐπάξιος λόγος· εὐφημῆσαι, παρθένε· τὴν σεπτὴν ἀληθῶς· καὶ πάντιμον θείαν ζώνην σου· ἡ γὰρ τὸν πᾶσαν | (φ. Β^ν) ἀρετήτως κτίσιν· συγκρατοῦντα περιβαλοῦσα, Θεοτόκε· θείαν νηδύν· περιζώσασα πάντων ὑπέρκειται· τῶν ὄντως ἐπουρανίων· καὶ γηϊνῶν χρημάτων τῇ χάριτι· ἀγγέλοις ὅθεν αἰδέσιμος· καὶ ἀνθρώποις ὑπάρχει αἰνέσιμος· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Η'

Ὡφθης τοῦ κόσμου πορευομένη· οὐρανίους ἀνόδους· σὺν ἀγγέλων χοροῖς· ὁδεύουσα, μητροπάρθενε· καταλιποῦσα τὴν σὴν ἐσθῆτα· καὶ τὴν θείαν σου ζώνην εἰς ἀφθαρσίας· τύπον τοῦ σοῦ· ἀκηράτου καὶ θείου σκηνώματος· ἀντίτυπον ὅθεν ταῦτα· θησαυρὸν κεκτημένοι τῆς χάριτος· ἐκεῖθεν πλοῦτον δεχόμεθα· οἱ πιστῶς σε ὑμνοῦντες, πανύμνητε· (ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Θ'

Ἄλλον παράδεισον, Θεοτόκε· κεκτημένοι, παρθένε· τὴν σεπτὴν ἀληθῶς· ζωῆς ὡς ξύλον τὴν ζώνην σου· περιφρουροῦσαν κατατρυφῶμεν· τῶν ἐκ ταύτης θαυμάτων τῶν καθημέραν· ὅθεν πιστοί· ἐκτελοῦμεν αἰσίως τὴν σήμερον· τὴν θείαν· χάριν δὲ ταύτης· καὶ πανένδοξον ὄντως κατάρθωσιν· δι' ἧς ὡς ὄπλον, πανύμνητε· στεφανοῖς εὐδοκίαις τὴν πόλιν σου· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

Ι'

Σὲ τὴν ἁγίαν τὴν τῶν ἁγίων· ὁ τοῦ κόσμου δεσπότης· μεταστήσας ἐκ γῆς· ἐπέπερ ἦν εὐδοκούμενον· τὴν μετὰ σώματος οἴκησίν σου· οὐρανοὺς ἐμβατεύειν τοὺς ἐπιγείους· περιστολήν· καταλεῖψαι τὴν σὴν εὐδόκησεν· τὴν θείαν

τε ζώνην ταύτην· τὴν αὐτὴν οὐρανὸν χρηματίσασαν· τῇ δόξῃ ὄντως ὑπέρτιμον· σοῦ τὴν πόλιν ὡς κόσμον δεδώρηται· ἡ μόνῃ τεκοῦσα ἀειπάρενος).

ΙΑ'

Ἄμπελος ὥσπερ τὸν θεῖον βότρυν· ἡ τιμία τὴν ζώνην· περιφέρει σορός· δι' ἧς ἡμεῖς θεῖαν δύναμιν· περιζωννόμεθα, Θεοτόκε· οἱ τὴν σὴν προστασίαν εὐπορηκότες· ὅθεν καὶ νῦν· εὐφροσύνης τὸ γλεῦκος καὶ χάριτος· ταῖς σαῖς νῦν θεαῖς πρεσβείαις· ἐμφορούμεθα πάντες ἐκ θλίψεως· τὴν ταύτης θεῖαν κατάθεσιν· ἐτησίως τιμῶντες καὶ σέβοντες· (ἡ μόνῃ τεκοῦσα ἀειπάρενος).

ΙΒ'

Κτῆσαι ἡμᾶς· λαὸν ἐκλεκτόν σου· ὁ τὸ αἷμα τὸ θεῖον· δι' ἡμᾶς ἐν σταυρῷ· κενώσας καὶ ἀνεκαίνισας (sic)· παλαιωθέντας· | (ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ δεύτερον φύλλον).

Τὸ προοίμιον καὶ ἓνα ἢ δύο οἴκους ἐκ τοῦ παρόντος ὕμνου γνωρίζομεν ἐκ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω κωδίκων, πλὴν τῶν Γ 27 καὶ Γ 28 τῆς Λαύρας, οἵτινες οὐδὲν ἐκ τοῦ ὕμνου τούτου παραδίδουν. Ὁ καταστραφεὶς κῶδιξ τοῦ Τουρίνου, ἐξ οὗ κυρίως ἠγτλήσεν ὁ P i t r a πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ 1904, παρεῖχεν ἐπίσης καὶ τὸν Γ' οἶκον: *Νέμοις ἡμῶν*... Οἱ λοιποὶ οἴκοι οἱ ἐν τῷ ἡμετέρῳ διφύλλῳ σφζόμενοι εἶναι παντελῶς ἄγνωστοι ἄλλοθεν καὶ ἀνέκδοτοι. Πρβλ. A m f i l o c h i j, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135, 192. — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρνζ', σπη' καὶ υνε'.

Ἐκδόσεις: Μηναῖον Αὐγούστου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 556 (μόνον τὸ προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος). — J. B. P i t r a, *Analecta Sacra*, τόμ. Α', Παρίσιοι 1876, σελ. 530-531 (τὸ προοίμιον καὶ οἱ τρεῖς πρῶτοι οἴκοι ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Τουρίνου). — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρνζ' (μόνον τὸ προοίμιον).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

α) Ὁ Πατμιακὸς κῶδιξ 212 ἀπετελεῖτο ἀρχικῶς ἐκ τεσσαράκοντα ἐπτὰ τετραδίων.

β) Τὰ ἐκπεσόντα τετράδια εἶναι ἐπτὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς (Α'-Ζ') καὶ τέσσαρα ἐκ τοῦ τέλους (ΜΔ'-ΜΖ').

γ) Τὰ ἐλλείποντα ταῦτα τετράδια ἐξέπεσαν πρὸ τοῦ 1829, ὅποτε ἐστάχθη διὰ τελευταίαν φοράν ὁ κῶδιξ.

δ) Οἱ ἀπολεσθέντες ὕμνοι ἀνέρχονται εἰς ἑβδομήκοντα πέντε - ὀγδοήκοντα περίπου, ἥτοι πεντήκοντα πέντε - πεντήκοντα ἑννέα ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ εἴκοσιν - εἴκοσι τρεῖς ἐκ τοῦ τέλους τοῦ κώδικος.

ε) Ἐκ τῶν ἐκ τοῦ τέλους τοῦ κώδικος ἀπολεσθέντων ὕμνων εἰς ἡ δύο εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος καὶ δύο ἢ τρεῖς εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου ἦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀκέραιοι.

ς) Ἐκ τῶν ἐν τῷ διφύλλῳ σωζομένων ὕμνων πέντε ἡμερῶν δύο εἶναι παντελῶς ἄγνωστοι καὶ ἀνέκδοτοι, τρίτου δὲ ὕμνου ἐπίσης ἀνεκδότου σώζεται μέγα τμῆμα (δέκα οἴκοι), ἐνῶ πρότερον ἦσαν γνωστοὶ ἐξ ἄλλων κωδίκων μόνον τρεῖς οἴκοι.

ζ) Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀνευρεθέντος διφύλλου ἀποδεικνύεται διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὅτι τὰ Πατμιακὰ Κοντακάρια εἶναι ἀξιολογώτερα καὶ πληρέστερα πάντων τῶν λοιπῶν Κοντακαρίων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625